

Bendrosios UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencijos (2003) įgyvendinimo poveikio, rezultatų, pagrindinių rodiklių ir vertinimo gairės

1 lentelė: Glausta rezultatų, teminių sričių ir pagrindinių rodiklių suvestinė

1–3

2 lentelė: Pagrindiniai rodikliai ir vertinamieji veiksniai, išdėstyti pagal temines sritis

3–11

1 lentelė: Glausta rezultatų, teminių sričių ir pagrindinių rodiklių suvestinė

Poveikis	Nematerialus kultūros paveldas yra saugomas bendruomenių, grupių ir pavienių asmenų, kurie aktyviai ir nuolat jį prižiūri ir taip prisideda prie darnaus vystymosi žmonių gerovės, jų orumo ir kūrybiškumo labai taikiose ir įtraukiose visuomenėse.			
Ilgalaikiai rezultatai	Nematerialaus kultūros paveldo veiklos tęstinumo ir jos perdavimo užtikrinimas	Pagarba nematerialaus kultūros paveldo įvairovei	Nematerialaus kultūros paveldo svarbos pripažinimo ir žinomumo bei jo apsaugos užtikrinimas	Visų suinteresuotųjų šalių įsitraukimo į apsaugos procesus ir tarptautinio bendradarbiavimo visais lygmenimis stiprinimas
Vidutinės trukmės rezultatai	Užsimezgę veiksmingi ryšiai tarp įvairių bendruomenių, grupių ir pavienių asmenų bei kitų suinteresuotųjų šalių siekiant nematerialaus kultūros paveldo apsaugos. Dinamiška konkrečių nematerialaus kultūros paveldo vertybių apsaugos priemonių bei planų, kuriuos vykdo įvairios bendruomenės, grupės ar pavieniai asmenys, plėtra ir įgyvendinimas.			
Trumpalaikiai rezultatai	Didesni gebėjimai remti nematerialaus kultūros paveldo apsaugą bendrąja prasme. Didesni gebėjimai įgyvendinti konkrečių nematerialaus kultūros paveldo vertybių apsaugos priemones ar planus.			

Teminės sritys	Instituciniai ir žmogiškieji gebėjimai	Perdavimas ir švietimas	Įrašymas į registreus (sąvadás) ir mokslo tyrimai	Politika ir teisinės bei administracinės priemonės	Nematerialaus kultūros paveldo ir jo apsaugos vaidmuo visuomenėje	Sąmoningumo didinimas	Bendruomenių, grupių ir pavienių asmenų bei kitų suinteresuotųjų šalių įsitraukimas	Tarptautinis bendradarbiavimas
Pagrindiniai rodikliai (glaustai)	<p>1. Kompetentingos institucijos remia praktikas (veiklas) ir jų perdavimą.</p> <p>2. Programos remia žmogiškųjų gebėjimų, susijusių su nematerialaus kultūros paveldo (NKP) apsauga, stiprinimą.</p> <p>3. Mokymai yra vykdomi pačių bendruomenių ir dirbančių kultūros ir paveldo srityse specialistų arba jiems skirti.</p>	<p>4. Tiek formalusis, tiek neformalusis ugdymas skatina NKP perdavimą ir pagarbą šiai sričiai.</p> <p>5. NKP yra integruotas į pradinį ir vidurinį mokslą.</p> <p>6. Aukštesnysis švietimas palaiško NKP apsaugą ir studijas.</p>	<p>7. Registrai (sąvadás) atskleidžia NKP įvairovę ir prisideda prie jo apsaugos.</p> <p>8. Registravimo (įtraukimo į sąvadás) procesas yra atviras visiems, skatina įvairovę ir apsaugą, kurią užtikrina bendruomenės ir grupės.</p> <p>9. Tyrimai ir dokumentavimas prisideda prie apsaugos.</p> <p>10. Tyrimų rezultatai yra pri-</p>	<p>11. Kultūros politika ir teisinės bei administracinės priemonės atspindi NKP įvairovę ir yra įgyvendinamos.</p> <p>12. Švietimo politika ir teisinės bei administracinės priemonės atspindi NKP įvairovę ir yra įgyvendinamos.</p> <p>13. Politika ir teisinės bei administracinės priemonės kitose srityse nei kultūra ar švietimas at-</p>	<p>15. NKP svarba plačiai pripažįstama visuomenėje.</p> <p>16. Įtraukūs planai ir programos pripažįsta NKP apsaugos svarbą ir skatina savigarbą bei tarpusavio pagarbą.</p>	<p>17. Bendruomenės, grupės ir pavieniai asmenys plačiai prisideda prie sąmoningumo didinimo.</p> <p>18. Žiniasklaida yra įtraukta į žinomumo ir sąmoningumo didinimo procesus.</p> <p>19. Viešosios informacijos priemonės didina sąmoningumą.</p> <p>20. Žinomumo ir sąmoningumo didinimo procesuose lai-</p>	<p>21. Stiprinamas suinteresuotųjų šalių bendradarbiavimas dėl NKP apsaugos.</p> <p>22. Pilietinė visuomenė prisideda prie apsaugos stebėsenos.</p>	<p>23. Į Tarpvyriausybinių UNESCO komiteto veiklą įtraukiamos nevyriausybinių organizacijų, viešosios ir privačios įstaigos bei privatūs asmenys¹.</p> <p>24. Šalys narės bendradarbiauja dėl NKP apsaugos.</p> <p>25. Šalys narės įsitraukia į tarptautinį tinklą ir institucijų bendradarbiavimą.</p> <p>26. NKP fondas</p>

			einami ir naudojami.	spindi NKP įvairovę ir yra įgyvendinamos. 14. Politika ir teisinės bei administracinės priemonės skatina pagarbą paprotinei teisei, praktikiškoms ir jų raiškai.		komasi etikos principų.		remia apsaugą ir tarptautinį bendradarbiavimą ² .
--	--	--	----------------------	---	--	-------------------------	--	--

2 lentelė: Pagrindiniai rodikliai ir vertinamieji veiksniai, išdėstyti pagal temines sritis

Teminės sritys	Pagrindiniai rodikliai	Vertinimas vadovaujantis pastaraisiais kriterijais
Instituciniai ir žmogiškieji gebėjimai	1. Mastas, kuriuo kompetentingos įstaigos, institucijos ir konsultavimo mechanizmai remia tebegyvuojančias NKP praktikas ir jų perdavimą	1.1 NKP apsaugai paskirta ar įsteigta viena arba daugiau kompetentingų įstaigų. 1.2 Egzistuoja kompetentingos įstaigos konkrečių NKP vertybių, nesvarbu, ar įrašytų į UNESCO sąrašus ³ , apsaugai. 1.3 Platus visų asmenų ⁴ įtraukimas į NPK apsaugą ir valdymą, kurį vykdo susijusios bendruomenės, grupės ar pavieniai asmenys, yra skatinamas veikiant konsultavimo įstaigoms ar kitiems koordinavimo mechanizmomams. 1.4 Stiprinamos institucijos, organizacijos ir (arba) iniciatyvos NKP dokumentuoti, o jų duomenys yra naudojami NKP praktikos tęstinumui bei perdavimui užtikrinti. 1.5 Kultūros, ekspertų centrai, mokslinių tyrimų institucijos, muziejai, archyvai, bibliotekos ir t. t. prisideda prie NKP apsaugos ir valdymo.
	2. Mastas, kuriuo programos remia žmogiškųjų gebėjimų, susijusių su NPK ap-	2.1 Aukštojo mokslo institucijos, vadovaudamosi įtraukimo principu, siūlo mokymosi programas ir suteikia mokslo laipsnius NPK apsaugos ir valdymo srityje. 2.2 Vyriausybės institucijos, centrai ir kitos įstaigos, vadovaudamosi įtraukimo principu, vykdo mokymus NPK apsau-

	sauga, stiprinimą siekiant geresnės NPK apsaugos ir valdymo	gos ir valdymo srityje. 2.3 Vadovaujantis įtraukimo principu, bendruomenių arba nevyriausybinių organizacijų iniciatyva vykdomi mokymai NPK apsaugos ir valdymo srityje.
	3. Mastas, kuriuo mokymai yra vykdomi pačių bendruomenių, grupių ir pavienių asmenų bei dirbančių kultūros ir paveldo srityse specialistų arba jiems skirti	3.1 Mokymo programos, įskaitant vykdomas pačių bendruomenių, vadovaujantis įtraukimo principu suteikia galimybes bendruomenėms, grupėms ir individams ugdyti gebėjimus NPK srityje. 3.2 Mokymo programos, vadovaujantis įtraukimo principu, suteikia galimybes dirbantiems kultūros ir paveldo srityse stiprinti gebėjimus NPK srityje.
Perdavimas ir švietimas	4. Mastas, kuriuo skatinamas NKP perdavimas ir pagarba šiai sričiai tiek formaliajame, tiek neformaliajame ugdyme	4.1 NKP praktikai ir puoselėtojai ⁵ plačiai įtraukiami į NKP edukacinių programų kūrimą bei plėtojimą ir (arba) aktyvų savo paveldo pristatymą ir perdavimą. 4.2 Bendruomenių, grupių ir pavienių asmenų NKP perdavimo būdai ir metodai yra pripažinti ir (arba) jie yra stiprinami bei įtraukiami tiek į formaliojo, tiek ir į neformaliojo ugdymo programas. 4.3 Bendruomenių, grupių ir nevyriausybinių organizacinių ar paveldo institucijų vykdomos edukacinės programos ir (arba) neformaliojo ugdymo veiklos, susijusios su NKP ir jo perdavimo stiprinimu, yra priemonės ir remiamos. 4.4 Mokytojų rengimo programos ir programos tiems, kurie vykdo neformaliuosius mokymus, įtraukia NKP integravimo ir apsaugos principus į švietimą.
	5. Mastas, kuriuo NKP ir jo apsauga yra integruoti į pradinį ir vidurinį mokslą, įskaitant susijusių disciplinų turinį, ir yra naudojami siekiant sustiprinti mokymą bei mokymąsi apie šią	5.1 NKP, įskaitant visą jo įvairovę, yra įtraukiamas į susijusių disciplinų turinį kaip indėlis pats savaime ir (arba) kaip priemonė kitiems mokomiesiems dalykams parodyti arba paaiškinti. 5.2 Mokiniai mokosi gerbti savo pačių bendruomenės ar grupės NKP, taip pat kitų NKP, apie kurį sužino iš švietimo ir mokymo programų, ir apie tai samprotauti. 5.3 NKP įvairovė atsispindi besimokant gimtąją kalbą ar per daugiakalbį mokymąsi ir (arba) įtraukiant „vietos turinį“ į mokymąsi programas. 5.4 Edukacinės programos moko apie gamtos ir kultūros vietovių apsaugą bei atminties vietas, kurios svarbios NKP raiškai.

	sritį bei skatinant pagarbą savo ir kitų NKP	
	6. Mastas, kuriuo aukštesnysis mokslas remia NKP veiklas ir jo perdavimą bei socialines, kultūrinis ir kt. studijas	6.1 Aukštesniojo mokslo institucijos siūlo mokymo programas ir suteikia mokslo laipsnius (tokiose srityse kaip muzika, menai, amatai, techninis ir profesinis lavinimas, mokymai ir t. t.) siekdamas remti NKP veiklas ir perdavimą. 6.2 Aukštesniojo mokslo institucijos siūlo mokymo programas NKP ir jo socialinių, kultūrinių ir kt. aspektų studijoms ir suteikia mokslo laipsnius.
Jrašymas į registrus (sąvadas) ir moksliniai tyrimai	7. Mastas, kuriuo registrai (sąvada) atskleidžia NKP įvairovę ir prisideda prie jo apsaugos	7.1 Viena ar daugiau į apsaugą orientuotų ir NKP įvairovę atskleidžiančių sąvadų (registrų) sistemų yra sukurtos arba atnaujintos po to, kai buvo ratifikuota 2003 m. Konvencija. 7.2 Specializuoti sąvada ir (arba) įvairios apimties sąvada (registrai) atskleidžia NKP įvairovę ir prisideda prie jo apsaugos. 7.3 Esamas sąvadas arba sąvada (registrai) yra atnaujinami per ataskaitinį laikotarpį siekiant atspindėti aktualią situaciją apie į juos įrašytų vertybių gyvybingumą. 7.4 Sąvadų (registrų) pasiekiamumas yra palengvintas, tačiau laikantis įprastos praktikos dėl specifinių NKP vertybių aspektų apsaugos ir prieinamumo, ir sąvada (registrai) yra naudojami tokių vertybių apsaugai stiprinti.
	8. Mastas, kuriuo registravimo (įtraukimo į sąvadas) procesas yra atviras visiems, skatina pagarbą NPK įvairovei ir tiems, kurie jį praktikoja, bei apsaugą, kurią užtikrina bendruomenės, grupės ir kiti susiję pavieniai asmenys	8.1 Bendruomenės, grupės ir susijusios nevyriausybinės organizacijos aktyviai dalyvauja registravimo procese, kuris suteikia jiems žinių ir sustiprina jų pastangas užtikrinti NKP apsaugą. 8.2 Registravimo procesas užtikrina pagarbą NKP įvairovei ir jį praktikuojantiems asmenims, įskaitant visų visuomenės sektorių, lyčių ir regionų praktikas bei raišką.

	<p>9. Mastas, kuriuo moksliniai tyrimai ir dokumentavimas, įskaitant mokslines, technines ir menines studijas, prisideda prie apsaugos</p>	<p>9.1 Finansinė ir kitos rėmimo formos skatina į NKP apsaugą orientuotus tyrimus, mokslines, technines ir meno studijas, dokumentavimą ir archyvavimą, vykdomus paisant atitinkamų etikos principų.</p> <p>9.2 Skatinami su požiūriu į NKP apsaugą (tiek plačiąja prasme, tiek atsižvelgiant į konkrečias NKP vertybes, nesvarbu, ar įrašytas į UNESCO sąrašus) ir jos poveikiu susiję tyrimai.</p> <p>9.3 NKP puoselėtojai ir praktikai laisvu išankstiniu patvirtintu ir informuotu sutikimu dalyvauja administruojant, įgyvendinant ir skleidžiant tyrimų rezultatus bei mokslines, technines, menines studijas.</p>
	<p>10. Mastas, kuriuo tyrimo rezultatai ir dokumentai yra prieinami ir naudojami siekiant sustiprinti politikos formavimą ir pagerinti apsaugą</p>	<p>10.1 Dokumentai ir tyrimų rezultatai yra prieinami bendruomenėms, grupėms ir pavieniams asmenims, laikantis paprotinių praktikų dėl NPK specifinių vertybių aspektų apsaugos ir prieinamumo.</p> <p>10.2 Tyrimų rezultatai, dokumentai ir mokslinės, techninės ar meno studijos NKP srityje yra naudojami politikos formavimo stiprinimui visuose sektoriuose.</p> <p>10.3 Tyrimų rezultatai, dokumentai ir mokslo, techninės ar meno studijos NKP srityje yra naudojami apsaugai gerinti.</p>
Politika ir teisinės bei administracinės priemonės	<p>11. Mastas, kuriuo politika ir teisinės bei administracinės priemonės kultūros srityje atspindi NKP įvairovę ir apsaugos svarbą bei yra įgyvendinamos</p>	<p>11.1 Kultūros politika ir (arba) teisinės bei administracinės priemonės, įtraukiančios NKP ir jo apsaugą bei atspindinčios jo įvairovę, yra sukurtos, atnaujintos arba įgyvendinamos.</p> <p>11.2 Nacionalinio ir (ar) regioninio lygmens NKP apsaugos strategijos, įskaitant konkrečių NKP vertybių, nesvarbu, ar įrašytų į UNESCO sąrašus, apsaugos planus, patvirtintos arba atnaujintos ir yra įgyvendinamos.</p> <p>11.3 Valstybės finansinė ir (arba) techninė parama NKP vertybių, nesvarbu, ar įrašytų į UNESCO sąrašus, apsaugai yra teikiama remiantis lygybės principu bendrai paramos kultūrai ir paveldui atžvilgiu, skiriant prioritetą toms vertybėms, kurioms yra būtina skubi apsauga.</p> <p>11.4 Kultūros politika ir (arba) teisinės ir administracinės priemonės NKP ir jo apsaugai kuriamos aktyviai įtraukiant bendruomenes, grupes ir pavienius asmenis.</p>
	<p>12. Mastas, kuriuo politika ir teisinės bei administracinės priemonės švietimo srityje atspindi NKP įvairovę, jo svarbą ir</p>	<p>12.1 Politika ir (arba) teisinės bei administracinės priemonės švietimui yra patvirtintos ir atnaujintos bei įgyvendinamos užtikrinant NKP pripažinimą, stiprinimą ir pagarbą šiai sričiai.</p> <p>12.2 Politika ir (arba) teisinės bei administracinės priemonės švietimui yra patvirtintos ir atnaujintos bei įgyvendinamos siekiant sustiprinti NPK perdavimą ir praktiką.</p> <p>12.3 Politika ir (arba) teisinės bei administracinės priemonės skatina mokymąsi gimtąja kalba ir daugiakalbį mokymą.</p>

yra įgyvendinamos	
13. Mastas, kuriuo politika ir teisinės bei administracinės priemonės kitose srityse nei kultūra ir švietimas atspindi NKP įvairovę ir apsaugos svarbą bei yra įgyvendinamos	<p>13.1 Plėtros planuose, politikoje ir programose yra laikomasi Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos etikos principų.</p> <p>13.2 Politika ir (arba) teisinės bei administracinės priemonės įtraukiam socialiniam vystymuisi⁶ ir darniam aplinkos vystymuisi yra patvirtintos arba atnaujintos atsižvelgiant į NKP ir jo apsaugą.</p> <p>13.3 Politika ir (arba) teisinės bei administracinės priemonės, skirtos reaguoti į stichines nelaimes ir karinius konfliktus, yra nustatytos ar atnaujintos siekiant atsižvelgti į minėtų veiksmų paveiktą NKP ir pripažinti gyventojų atsparumo šioms grėsmėms svarbą.</p> <p>13.4 Politika ir (arba) teisinės bei administracinės priemonės įtraukiam ekonominiam vystymuisi yra nustatytos arba atnaujintos atsižvelgiant į NKP ir jo apsaugą⁷.</p> <p>13.5 Nustatytos arba atnaujintos palankios finansinės ar fiskalinės priemonės bei paskatos, skirtos palengvinti ir (arba) paskatinti NKP veiklas ir jo perdavimą bei padidinti gamtinių ir kitų išteklių, reikalingų NKP praktikoms, prieinamumą.</p>
14. Mastas, kuriuo politika ir teisinės bei administracinės priemonės skatina pagarbą paprotinei teisei, praktikoms ir raiškai, ypač NKP veikloms ir jo perdavimui	<p>14.1 Tokios teisinės apsaugos formos, kaip intelektinės nuosavybės teisės ir asmens teisės į privatų gyvenimą, yra suteikiamos NKP puoselėjantiems ir su juo susijusiems asmenims bei bendruomenėms tais atvejais, kai jų NKP buvo išnaudojamas komerciniais ar kitais tikslais.</p> <p>14.2 Paprotinės teisės į žemės, jūros, miško ekosistemas, reikalingos NKP veikloms ir jo perdavimui, svarba bendruomenėms ir grupėms yra pripažinta politikoje ir (arba) teisinėse bei administracinėse priemonėse.</p> <p>14.3 Politikoje ir (arba) teisinėse bei administracinėse priemonėse pripažįstama NKP raiška, veiklos ir formos, prisidedančios prie ginčų prevencijos ir taikaus konfliktų sprendimo.</p>
Nematerialaus kultūros paveldo ir jo apsaugos vaidmuo visuomenėje	<p>15.1 Bendruomenės, grupės ir pavieniai asmenys naudoja NKP savo gerovei, atsižvelgdami į darnaus vystymosi programų kontekstą.</p> <p>15.2 Bendruomenės, grupės ir pavieniai asmenys naudoja savo NKP tarpusavio pagarbos skatinimo, konfliktų sprendimo ir taikos užtikrinimo tikslams.</p> <p>15.3 Vystymosi kontekste NKP svarba yra pripažįstama visuomenėje ir laikoma tapatybės ir tęstinumo, taip pat žinių bei gebėjimų šaltiniu, kuris sustiprina NKP vaidmenį darnaus vystymosi kontekste.</p>

	<p>16. Mastas, kuriuo pripažįstama NKP apsaugos svarba įtraukiuose apsaugos planuose ir programose, skatinančiose savigarbą bei tarpusavio pagarbą</p>	<p>16.1 NKP apsaugos planai ir programos įtraukia visus visuomenės sektorius ir sluoksnius, įskaitant, bet ne apsiribojant:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vietos tautomis; • mišriomis etninės tapatybės grupėmis; • migrantais, imigrantais ir pabėgėliais; • skirtingo amžiaus asmenimis; • skirtingų lyčių asmenimis; • asmenimis su negalia; • pažeidžiamų grupių nariais. <p>16.2 Apsaugos planai ir programos, skirtos bendrai NKP ir konkrečioms jo vertybėms, nesvarbu, ar įrašytoms į UNESCO sąrašus, skatina savigarbą ir tarpusavio pagarbą tarp bendruomenių, grupių ir pavienių asmenų.</p>
<p>Sąmoningumo didinimas</p>	<p>17. Mastas, kuriuo bendruomenės, grupės ir pavieniai asmenys plačiai prisideda prie sąmoningumo didinimo NKP svarbos ir apsaugos srityje</p>	<p>Sąmoningumą skatinančios veiklos atspindi įtraukę ir kiek įmanoma platesnį susijusių bendruomenių, grupių ir pavienių asmenų dalyvavimą.</p> <p>17.1 Susijusios bendruomenės, grupės ir pavieniai asmenys yra suteikę laisvą išankstinį patvirtintą ir informuotą sutikimą įgyvendinant sąmoningumo didinimo veiklas, susijusias su jų konkrečiomis NKP vertybėmis.</p> <p>17.2 Didinant sąmoningumą apie NKP, bendruomenių, grupių ir pavienių asmenų teisės ir jų moraliniai bei materialiniai interesai yra tinkamai apsaugoti.</p> <p>17.3 Jaunimas yra aktyviai įtraukiamas į sąmoningumo didinimo veiklas, įskaitant informacijos apie savo bendruomenių ir grupių NKP rinkimą ir platinimą.</p> <p>17.5 Didinant visuomenės sąmoningumą apie NKP svarbą ir jo apsaugą, bendruomenės, grupės ir pavieniai asmenys naudojami informacinėmis ir ryšių technologijomis bei visų tipų medijomis, ypač naujosiomis technologijomis.</p>
	<p>18. Mastas, kuriuo žiniasklaida yra įtraukta į sąmoningumo didinimą apie NKP svarbą ir jo apsaugą bei skatina tarpusavio pagarbą ir supratimą</p>	<p>18.1 Žiniasklaida didina sąmoningumą apie NKP svarbą ir jo apsaugą bei skatina bendruomenių, grupių ir pavienių asmenų tarpusavio pagarbą.</p> <p>18.2 Parengtos ir vykdomos konkrečios bendradarbiavimo veiklos, įskaitant ir ugdančias gebėjimus, ar su NKP susijusios programos tarp įvairių NKP suinteresuotųjų šalių ir žiniasklaidos organizacijų.</p> <p>18.3 Žiniasklaidos programos apie NKP yra įtraukios, naudoja susijusių bendruomenių ir grupių kalbas ir (arba) skirtos įvairioms tikslinėms grupėms.</p> <p>18.4 Žiniasklaidos pasisakymai apie NKP ir jo apsaugą atitinka Konvencijos sąvokas ir terminiją.</p>

	19. Mastas, kuriuo viešosios informacijos priemonės didina sąmoningumą apie NKP svarbą ir jo apsaugą bei skatina tarpusavio pagarbą ir supratimą	19.1 Vadovaujantis įtraukimo principu, politikoje ir programose viešai pripažįstami NKP puoselėjantys ir kiti susiję asmenys. 19.2 Vieši renginiai, susiję su NKP, jo svarba ir apsauga bei Konvencija, yra organizuojami bendruomenėms, grupėms ir paviniams asmenims, plačiai visuomenei, tyrėjams, žiniasklaidai ir kitoms suinteresuotosioms šalims. 19.3 Skatinamos ir remiamos programos apsaugos gerosios praktikos sklaidai ir plėtrai. 19.4 Vieša informacija apie NKP skatina tarpusavio pagarbą ir vertinimą tarp bendruomenių ir grupių bei jose.
	20. Mastas, kuriuo programose sąmoningumui didinti NKP srityje laikomasi atitinkamų etikos principų	20.1 Vykdam sąmoningumo didinimo veiklas yra laikomasi Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos etikos principų. 20.2 Vykdam sąmoningumo didinimo veiklas yra laikomasi etikos principų, kurie yra reglamentuoti atitinkamais profesiniais kodeksais ar standartais.
Bendruomenių, grupių ir pavienių asmenų bei kitų suinteresuotųjų šalių įsitraukimas	21. Mastas, kuriuo stiprinamas suinteresuotųjų šalių įsitraukimas į NKP apsaugą	21.1 Bendruomenės, grupės ir pavieniai asmenys plačiausiu įmanomu mastu dalyvauja NKP ir konkrečių jo vertybių, nesvarbu, ar įrašytų į UNESCO sąrašus, apsaugos procesuose bendrąja prasme. 21.2 Nevyriausybinių organizacijų ir kiti pilietinės visuomenės veikėjai dalyvauja NKP ir konkrečių jo vertybių, nesvarbu, ar įrašytų į UNESCO sąrašus, apsaugos procesuose bendrąja prasme. 21.3 Privataus sektoriaus subjektai dalyvauja NKP ir konkrečių jo vertybių, nesvarbu, ar įrašytų į UNESCO sąrašus, apsaugos procesuose bendrąja prasme, laikydamiesi Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos etikos principų.
	22. Mastas, kuriuo pilietinė visuomenė prisideda prie NKP apsaugos stebėsenos	22.1 Suinteresuotos bendruomenės, grupės ir pavieniai asmenys turi palankią įgalinančią aplinką stebėsenai ir mokslinėms, techninėms bei meno studijoms, susijusioms su NKP apsaugos programomis ir priemonėmis. 22.2 Nevyriausybinių organizacijų ir kitos pilietinės visuomenės įstaigos turi palankią įgalinančią aplinką stebėsenai ir mokslinėms, techninėms bei meno studijoms, susijusioms su NKP apsaugos programomis ir priemonėmis. 22.3 Mokslininkai, ekspertai, ekspertų institucijos ir tyrimų centrai turi palankią įgalinančią aplinką stebėsenai ir mokslinėms, techninėms bei meno studijoms, susijusioms su NKP apsaugos programomis ir priemonėmis.
Tarptautinis bendradar-	23. Nevyriausybinių organizacijų, viešųjų	23.1 Nevyriausybinių prie UNESCO akredituotų organizacijų, galinčių suteikti konsultavimo paslaugas, kiekis, jų geografi-

biavimas	ir privačių įstaigų bei privačių asmenų, įsitraukusių į Tarpvyriausybinių UNESCO komiteto patariamųjų ar konsultacinių grupių veiklą, kiekis ir geografinis pasiskirstymas ⁸	nis pasiskirstymas ir atstovavimas skirtingos sritims. 23.2 Nevyriausybinių prie UNESCO akredituotų organizacijų, dalyvaujančių Konvencijos valdymo organų sesijose ir darbo grupėse, procentinė dalis ir jų geografinis pasiskirstymas. 23.3 Progų ir veiklų, į kurias akredituotos nevyriausybines organizacijos įtraukiamos Komiteto konsultavimo tikslais, neskaitant vertinimo mechanizmų, kiekis.
	24. Šalių narių, apsaugos srityje aktyviai įsitraukusių į bendradarbiavimą su kitomis valstybėmis, procentinė dalis	24.1 Dvišalis, daugiašalis, regioninis ar tarptautinis bendradarbiavimas yra pasitelkiamas NKP apsaugos priemonėms įgyvendinti bendrąja prasme . 24.2 Dvišalis, daugiašalis, regioninis ar tarptautinis bendradarbiavimas yra pasitelkiamas įgyvendinant apsaugos priemones, skirtas NKP konkrečioms vertybėms, ypač toms, kurioms gresia pavojus išnykti, vertybėms, kurios reiškiasi teritorijose, priklausančiose daugiau nei vienai valstybei, ir vertybėms, esančioms pasienyje. 24.3 Šalys narės tarpusavyje dalinasi informacija ir patirtimi, susijusiomis su NKP ir jo apsauga, įskaitant gerąją apsaugos praktiką. 24.4 Tarpusavyje dalinamasi dokumentais, susijusiais su NKP vertybėmis, esančiomis kitų šalių narių teritorijose.
	25. Šalių narių, aktyviai įsitraukusių į tarptautinius tinklus ir tarpinstitucinį bendradarbiavimą, procentinė dalis	25.1 Šalys narės dalyvauja NKP 2 kategorijos centrų veiklose kaip šeiminkės arba dalyvės. 25.2 Tarptautinis bendradarbiavimas yra skatinimas tarp bendruomenių, grupių ir pavienių asmenų, nevyriausybinių organizacijų, ekspertų, ekspertų centrų ir tyrimų institutų, aktyviai veikiančių NKP srityje. 25.3 Šalys narės dalyvauja veiklose, susijusiose su NKP tarptautinėmis ir regioninėmis organizacijomis, neskaitant UNESCO.
	26. NKP fondas efektyviai remia apsaugą ir tarptautinį bendradarbiavimą ⁹	26.1 Šalys narės siekia finansinės ar techninės paramos iš NKP fondo ir ja naudojamosi vykdo apsaugos programas. 26.2 Šalys narės ar kiti subjektai į NKP fondą moka savanoriškus papildomus įnašus, skirtus bendriesiems ar konkretiems tikslams, ypač tarptautinei gebėjimų stiprinimo programai. 26.3 NKP fondas yra naudojamas padengti dalyvavimo Konvencijos valdymo organų renginiuose išlaidoms, susijusioms su įvairiomis suinteresuotosiomis šalimis, įskaitant NKP ekspertus ir akredituotas nevyriausybines organizacijas iš besi-

		vystančių valstybių, viešąsias ir privačias įstaigas, taip pat bendruomenių ir grupių narius, pakviestus dalyvauti susitikimuose patariamąja teise.
--	--	---

1 Šis rodiklis yra stebimas ir nurodomas tik tarptautiniu lygmeniu.

2 Šis rodiklis yra stebimas ir nurodomas tik tarptautiniu lygmeniu.

3 Nuoroda į „vertybes, nesvarbu, ar įrašytas į UNESCO“ turėtų būti suprantama kaip vertybės, įrašytos į Nematerialaus kultūros paveldo, kuriam reikalinga neatidėliotina apsauga, arba Reprezentatyvųjų žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąrašus.

4 Nuorodos į sąvokas „įtraukus“, „įtraukiai“ arba „vadovaujantis įtraukimo principais“ turėtų būti suprastos kaip „įtraukiančios visus visuomenės sluoksnius ir sektorius, įskaitant vietos tautas, migrantus ir imigrantus bei pabėgėlius, skirtingo amžiaus ir lyties asmenis, asmenis su negalia ir pažeidžiamų visuomenės grupių narius (žr. Konvencijos įgyvendinimo veiklos direktyvos 174 ir 194 p.). Kai šie veiksmai ir rezultatai yra įtraukiami į ataskaitas, šalys narės skatinamos pateikti išskaidytus duomenis arba paaiškinti, kaip šis įtraukimas užtikrinamas.

5 Nors Konvencijoje plačiai vartojama frazė „bendruomenės, grupės ir pavieniai asmenys“, keletas tokių vertinimo veiksmų, kaip kai kurios Veiklos direktyvos, vietoj to pasitelkia sąvokas „praktikuojantys ir puoselėjantys“, norėdami tiksliau identifikuoti tam tikrus narius, kurie atlieka konkretų vaidmenį, susijusį su jų NKP.

6 Remiantis Veiklos direktyvų šeštu skyriumi, „įtraukijį socialinį vystymąsi“ sudaro: maisto sauga, sveikatos priežiūra, lyčių lygybė, galimybė gauti švaraus bei saugaus vandens ir tvarus vandens naudojimas; tuo tarpu švietimo kokybė yra susieta su 12 rodikliu.

7 Remiantis Veiklos direktyvų šeštu skyriumi, „įtraukijį ekonominį vystymąsi“ sudaro: pajamų šaltiniai, tvarūs pragyvenimo šaltiniai, našus užimtumas ir deramas darbas bei turizmo poveikis NKP apsaugai ir atvirkščiai (NKP poveikis turizmui).

8 Šis rodiklis yra stebimas ir ataskaitose aprašomas tik tarptautiniu lygmeniu.

9 Šis rodiklis yra stebimas ir ataskaitose aprašomas tik tarptautiniu lygmeniu.